

REGIONALNE SYSTEMY INNOWACJI

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono teoretyczną koncepcję regionalnych systemów innowacji. Autorka omawia potencjał innowacyjny regionu i warunki jego rozwoju. Ponadto przedstawia relacje pomiędzy uczestnikami regionalnych systemów innowacyjnych i rolę samorządu terytorialnego w rozwoju procesów innowacyjnych w regionie. Podkreśla, że samorządy powinny sformułować oraz prowadzić konsekwentną i intraregionalną politykę innowacyjną.

UWAGI WSTĘPNE

Aktualne kierunki przemian w gospodarce światowej zmierzają od gospodarki materiałochłonnej opartej na ekonomii skali do gospodarki opartej na wiedzy. Przejście do gospodarki opartej na wiedzy uwidacznia się we wzroście przewagi regionów specjalizujących się w wytwarzaniu produktów wysoko przetworzonych i zaawansowanych technologicznie. W literaturze naukowej innowacyjność wymienia się wśród najważniejszych czynników decydujących o tempie i jakości wzrostu gospodarczego. Dlatego też wiele badań w Europie i na świecie skupia się na poszukiwaniu źródeł innowacyjności i metod budowania potencjału innowacyjnego¹.

Warunki działania firm produkcyjnych i usługowych wymagają obecnie nowych umiejętności dla osiągnięcia sukcesu rynkowego. Zdolność przedsiębiorstwa do zdobycia i wykorzystania zasobów intelektualnych stała się ważniejsza niż inwestycje i zarządzanie zasobami rzeczowymi.

Polityka innowacyjna państwa posiada swój wymiar przestrzenny

---

* Magdalena Kochmańska jest doktorantką Akademii Pedagogicznej w Krakowie.

¹ U. Hilpert, *Archipelago Europe – Islands of Innovation. Synthesis Report*, Program Monitor-Fast, maj 1992 r.; R. Ratti i in., *The Dynamics of Innovative Regions*. Ashgate, Aldershat 1997; Ph. Cooke, K. Morgan, *The Associational Economy: Firms, Regions and Innovation*, Oxford University Press, Oxford 1998; H.J. Bralczyk [i in.], *Regional Innovation Systems. Designing for the Future – REGIS*, raport końcowy, DG XII – Science. Research and Development, 1998.

w postaci tworzenia warunków kreacji i transferu innowacji oraz popierania przedsiębiorczości w danym regionie². Regiony stanowią bardzo ważny czynnik procesów wytwarzania innowacji i transmisji jej do innych regionów. Literatura przedmiotu podkreśla, że regiony o wysokim potencjale innowacyjnym są nieliczne i występują głównie w obszarach tradycyjnie silnych gospodarczo, tworząc tzw. wyspy innowacji. Regionalne procesy innowacji można rozpatrywać na płaszczyźnie:

- koncepcji otoczenia innowacyjnego (*innovative milieu*) i regionalnych sieci innowacji;
- teorii regionalnego potencjału innowacyjnego (*regional innovative potential*);
- koncepcji regionalnych systemów innowacji.

E. Okoń-Horodyńska pisze: „Coraz bardziej podkreśla się zarówno w rozważaniach teoretycznych, jak i strategiach praktycznych, że punkt ciężkości dynamiki przemysłowej a też innowacyjnej w coraz większym stopniu widoczny jest na poziomie regionalnym. Stąd z koncepcji narodowego systemu innowacji jako bazowej wyodrębnia się idea regionalnego systemu innowacji”³.

Literatura naukowa podkreśla, że „konceptcja regionalnych systemów innowacji pojawiła się jako chęć zintegrowania ekonomii ewolucyjnej i rozwoju regionalnego. W kontekście innowacji odwołuje się ona do koncepcji okręgów przemysłowych, gron przemysłowych, sieci innowacji i środowiska innowacyjnego jako wyższe stadium rozwoju. Regionalne systemy innowacji są modyfikacją terminu narodowego systemu innowacji oraz regionu uczącego się”⁴.

Impulsem do rozważania oraz teoretycznego i praktycznego przygotowania koncepcji regionalnego systemu innowacji stało się rozpoznanie wskazujące, iż regionalne warunki i czynniki, łącznie z regionalną polityką, okazały się bardzo ważne we wzroście makroekonomicznych wielkości.

W artykule rozpatrzono teoretyczne podstawy regionalnego systemu innowacyjnego (RSI). Należy podkreślić, że RSI są popularnym tematem badawczym w rozwiniętych społeczno-gospodarczo państwach. Badania w tym zakresie polskich regionów są słabo zaawansowane.

Podejście systemowe w ekonomii stawia innowacje jako podstawę wzrostu gospodarczego. M. Miedziński pisze: „Na podstawy teoretyczne systemowego podejścia do innowacji składają się teorie innowacji jako

² K. Moszkowicz, *Polityka innowacyjna w krajach wysoko rozwiniętych*, AE we Wrocławiu, Wrocław 1995, s. 27.

³ E. Okoń-Horodyńska, *Jak budować regionalne systemy innowacji*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w Gdańsku, Warszawa 2000, s.10.

⁴ A. Ochojski, B. Szczupak, T. Zieliński, *Regionalne środowisko przedsiębiorczości. Problematyka badawcza*, [w:] *Przedsiębiorczość i konkurencyjność a rozwój regionalny*, pod red. A. Klasika, AE w Katowicach, Katowice 2006, s. 291.

interaktywnego procesu uczenia się oraz ekonomiczne teorie ewolucyjne”⁵.

MODELE REGIONALNEGO SYSTEMU INNOWACJI

Regionalny system innowacji to sieć instytucji prywatnych i publicznych, których działanie i współpraca umożliwia wytwarzanie i upowszechnianie innowacji w regionie. Na system innowacyjny składa się szereg podsystemów. Do tych podsystemów m.in. należą: podsystem instytucjonalny, produkcyjny, finansowy. Innowacje są efektem zespołowych procesów uczenia się i współpracy wielu instytucji, nie zaś efektem dużego wysiłku jednego innowatora.

Biorąc pod uwagę potencjał innowacyjny regionu, RSI można podzielić na systemy o dominującej funkcji:

- wytwarzania innowacji (regiony innowacyjne);
- adaptacyjnej i modyfikacyjnej (regiony uczące się)⁶.

Region innowacyjny jest zawsze regionem uczącym się. Wiedza wytwarzana jest w określonym kontekście społecznym i powinna odpowiadać na istniejące społeczne zapotrzebowania. M. Miedziński pisze: „Proces wytwarzania wiedzy jest transdyscyplinarny i heterogeniczny; przenikają się w nim różne nauki i różne style organizacyjne (*organisational diversity*)”⁷. A więc proces ten wymaga ścisłej i trwałej współpracy wielu różnych instytucji. Stąd region uczący się powinien posiadać silnie wykształcony podsystem instytucjonalny. Infrastruktura taka ułatwia transmisję i adaptację innowacji, jednak nie powoduje, że region o tej infrastrukturze będzie regionem o dominującej funkcji wytwarzania innowacji.

Aby region o silnie wykształconym podsystemie instytucjonalnym stał się regionem o dominującej funkcji wytwarzania innowacji, należy go ukształtować pod kątem zgodnego współdziałania instytucji naukowych, przemysłowych, bankowych, samorządowych itp. w zakresie tworzenia nowych rozwiązań mających pozytywny wpływ na życie gospodarcze, społeczne, polityczne czy kulturalne w obszarze działania jednostek organizacyjnych, regionu czy też kraju. Ponadto do innowacji o charakterze regionalnym zaliczyć należy innowacyjne zarządzanie regionem, innowacyjną politykę ekologiczną, innowacyjną politykę transportową, innowacyjne techniki szkoleniowe itp.

Odpowiednio wysokiej jakości RSI jest czynnikiem kształtującym dobrą

⁵ M. Miedziński, *Koordinacja procesów innowacji na przykładzie polskiego województwa. Aspekty instytucjonalne Regionalnych Systemów Innowacji*, [w:] *Gospodarka oparta na wiedzy jako wyzwanie dla Polski*, pod red. A. Kuklińskiego, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2001, s. 2.

⁶ Tamże, s. 3.

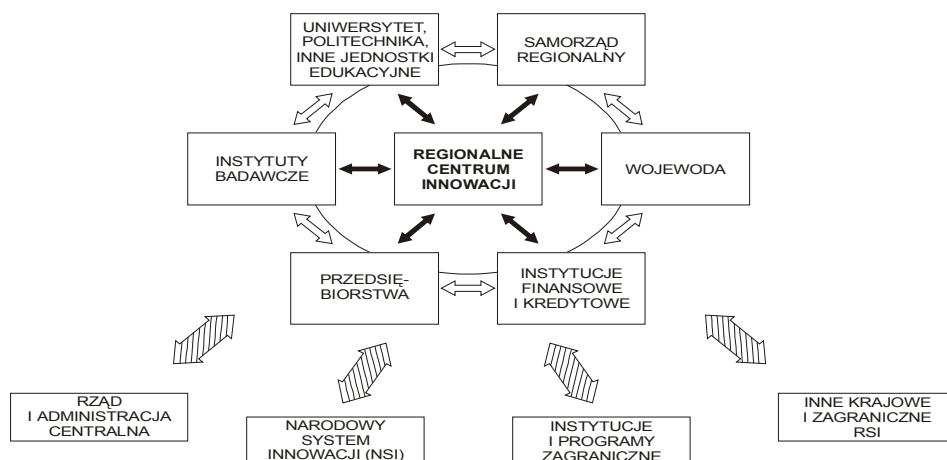
⁷ Tamże, s. 3.

pozycję konkurencyjną regionu i gwarantuje wkroczenie regionu na ścieżkę trwałego rozwoju. W literaturze postawiono tezę mówiącą, że w XXI wieku region nie będący RSI nie będzie zasługiwał na miano regionu⁸.

- System RSI obejmuje następujące instytucje:
- uczelnie wyższe i inne placówki edukacyjno-badawcze;
- instytucje badawcze i naukowe;
- władze regionalne (instytucje administracji rządowej i instytucje administracji samorządowej);
- przedsiębiorstwa (szczególnie małe i średnie);
- instytucje wspierające (regionalne centra innowacji, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, instytucje finansowe i kredytowe, technoparki itp.);
- instytucje i programy zagraniczne.

Wszystkie te instytucje odgrywają znaczącą rolę w procesach innowacyjnych. Schemat systemu RSI w Polsce przedstawiono na rys. 1.

Rysunek 1: Model RSI w Polsce

Źródło: M. Miedziński, *Koordinacja procesów innowacji na przykładzie polskiego województwa*, Warszawa 2001, s. 6.

W. Grudzewski i I. Hejduk twierdzą, że obecnie innowacja staje się procesem sieciowym i zintegrowanym⁹. Można zauważyć powiększającą się liczbę różnego rodzaju powiązań poziomych, związków kooperacyjnych w dziedzinie prac badawczo-rozwojowych oraz rozwój więzi pionowych pomiędzy przedsiębiorstwami.

⁸ Tamże, s. 4.

⁹ W. Grudzewski, I. Hejduk, *Wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw*, „Organizacja i Kierowanie” 2000, nr 3.

W ostatnich latach przeprowadzono w Polsce badania dotyczące oceny innowacyjności przedsiębiorstw. Z badań tych wynika, że polskie przedsiębiorstwa mają niski poziom innowacyjności, a innowacje produktowe są najczęściej spotykanymi innowacjami. W naszej krajowej literaturze przedmiotu brak pogłębionych ocen porównawczych innowacyjności z punktu widzenia nowoczesności firm w Polsce i w krajach Unii Europejskiej.

K. Waśniewski omawia ważny czynnik rozwoju innowacyjności, jakim jest współpraca przedsiębiorstwa z jego dostawcami¹⁰. Współpraca z dostawcami jest konieczna po to, aby zapewnić sobie z jednej strony wzajemne dopasowanie rozwoju produktu oraz z drugiej – potrzebne do jego wytwarzania surowce, półprodukty i usługi.

Tworzenie oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw może prowadzić do rozwoju innowacyjności regionów, w których one powstają. Jako przykład można podać taki region jak Badenia-Wirtembergia czy północne Włochy. Region Badenii-Wirtembergii, nieposiadający surowców naturalnych, opiera swój rozwój na wykorzystaniu zasobów nauki. Polega to na wspieraniu takich rozwiązań, jak: inkubatory przedsiębiorczości, parki i centra technologiczne, stwarzające możliwości rozwoju innowacyjności¹¹. Region Badenii-Wirtembergii posiada obecnie największy potencjał naukowo-badawczy spośród wszystkich krajów związkowych. W regionie tym liczba wyższych uczelni, liczba osób z wyższym wykształceniem czy też liczba pracowników naukowo-badawczych na 100 zatrudnionych są wyższe o 12-13% od średniej krajowej. Literatura naukowa podaje szereg przykładów takich regionów w USA, Wielkiej Brytanii, Szkocji itp. Dominujące znaczenie w rozwoju tych regionów miały: innowacyjna orientacja przedsiębiorstw, infrastruktura naukowo-badawcza regionu oraz wykwalifikowane zasoby pracy.

Należy podkreślić, że działania związane z kreowaniem, przyswajaniem i wdrażaniem innowacji w różnych regionach Polski nie są wystarczająco intensywne i nie doprowadziły one do powstania z prawdziwego zdarzenia regionalnego systemu innowacji.

J. Targalski stwierdza: „Koncepcja instytucjonalnego wspomaganie innowacji i przedsiębiorczości nie jest koncepcją nową. Już tylko pobieżny przegląd literatury potwierdza jej teoretyczną i praktyczną obecność szczególnie w krajach o wyższym stopniu rozwoju innowacyjności”¹².

Do takich centrów należy Duńskie Centrum Innowacji, które za cel przyjęło wspomaganie transferu wyników badań naukowych, nowych produktów i technologii oraz wspieranie rozwoju innowacji poprzez doradztwo dla przedsiębiorców. Centrum to udziela dla przyszłych przedsiębiorców pomocy i doradztwa

¹⁰ K. Waśniewski, *Innowacyjność w przedsiębiorstwie a jego współpraca z dostawcami*, „Przegląd Organizacji” 2001, nr1.

¹¹ K. Poznańska, *Uwarunkowania innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Warszawa 1998, s. 68-78.

¹² J. Targalski, *Regionalny system innowacji – Małopolska*. Prace z zakresu przedsiębiorczości i zarządzania, Kraków 1999, s. 86.

w sprawach technicznych, organizacyjnych i ekonomicznych. Metodologię pracy Duńskiego Centrum Innowacji można sprowadzić do pięciu obszarów:

1. Selekcja projektów. Dla stymulowania rozwoju nowych firm Centrum poszukuje dla nich nowych projektów od indywidualnych wynalazców, projektów badawczych w ośrodkach naukowych oraz projektów powstających w innych przedsiębiorstwach.
2. Licencjonowanie. Centrum pomaga (negocjuje doradztwo) w zawarciu kontraktu, umowy licencyjnej czy też przedsięwzięć typu joint venture.
3. Obsługa nowych produktów. Zbieranie i porządkowanie pod kątem technologicznym i branżowym informacji z różnych źródeł, baz danych, literatury biznesowej itp.
4. Laboratoria badawczo-rozwojowe i warsztaty prototypów. Warsztaty te prowadzi Centrum i udostępnia je firmom i przedsiębiorcom. Głównym celem jest rozwój koncepcji nowych produktów w oparciu o podejście innowacyjne.
5. Analizy przekrojowe i projekty biznesowe. Centrum prowadzi samodzielne badania w skali makroekonomicznej. Wyniki tych badań wykorzystywane są do pomocy regionom w Danii w procesie kreowania i wdrażania projektów rozwoju regionalnego¹³.

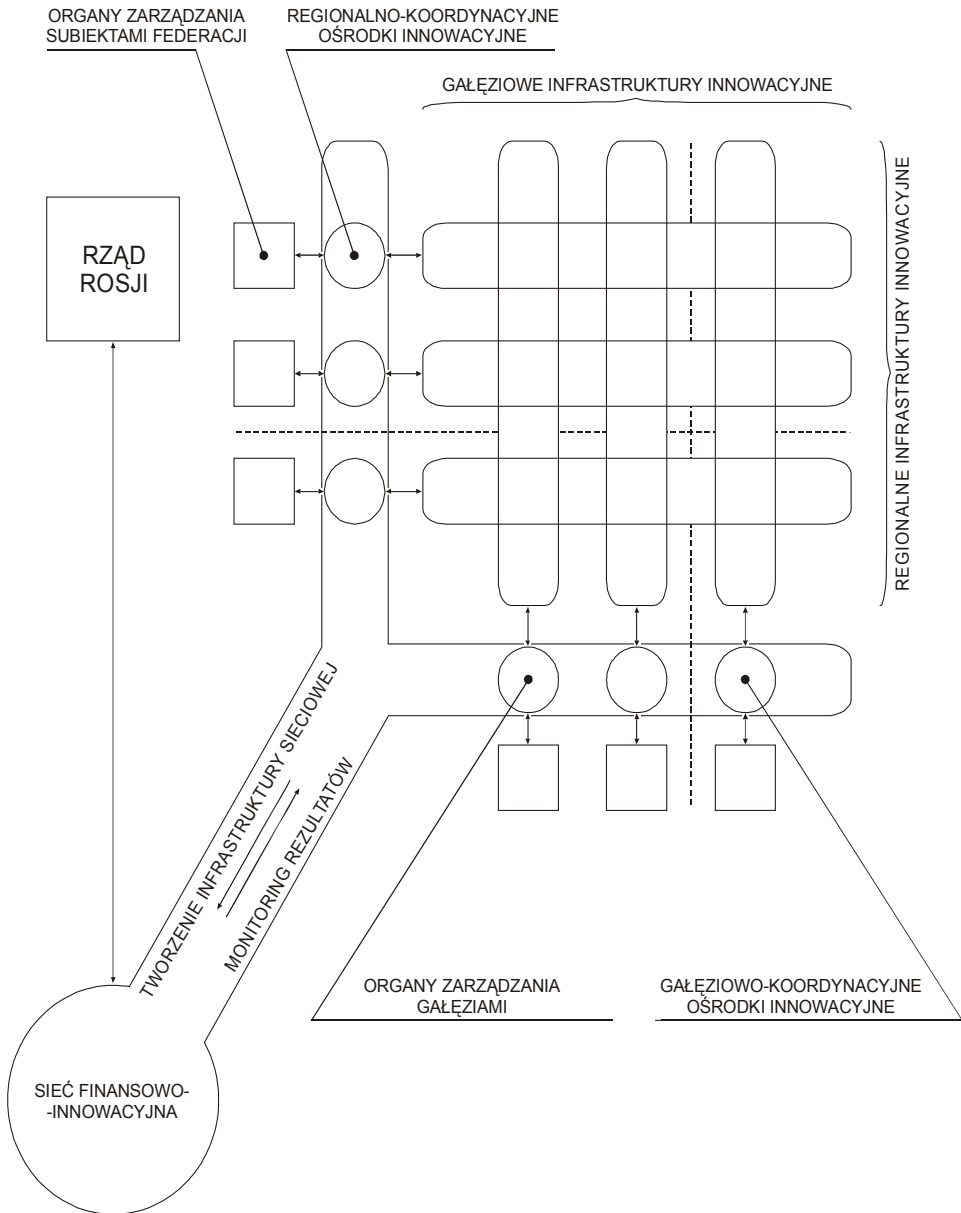
Na rys. 2 przedstawiono Międzyregionalny System Innowacyjny w Rosji¹⁴. Widzimy tutaj międzygałęziowy i międzyregionalny sieciowy charakter infrastruktury innowacyjnej. To pozwala w dowolnym regionie Rosji wprowadzić innowacje o charakterze konkurencyjnym w oparciu o wykorzystanie aktualnych osiągnięć nauki we wszystkich gałęziach przemysłu. Zainteresowanie kierownictw miejscowych i gałęziowych organizacji tych struktur w uczestnictwie systemu innowacyjnego decyduje o sukcesie prowadzonej polityki innowacyjnej w każdym regionie Rosji.

---

¹³ Tamże, s. 87-88.

¹⁴ M. Huczek, *Mechanizm rozwoju innowacyjności w Rosji*, „Finanse, Zarządzanie, Inżynieria” 1997, nr 1, s. 34.

Rysunek 2: Międzyregionalny i międzygałęziowy system innowacyjny Rosji

Źródło: M. Huczek, *Mechanizm rozwoju innowacyjności w Rosji*, „Finanse, Zarządzanie, Inżynieria” 1997, nr 1, s. 34.

Wracając do problematyki procesów budowy RSI w polskich regionach, należy zwrócić uwagę na brak współpracy potencjalnych uczestników RSI (istnieją niewykształcone sieci instytucjonalne). Następnym negatywnym zjawiskiem jest słaby obieg informacji spowodowany niedostatecznym rozwojem instytucji wspierających oraz zupełny brak koordynacji i strategicznego zarządzania regionalnych procesów innowacji (brak lidera procesów tworzenia RSI).

Należy podkreślić, że relacje pomiędzy poszczególnymi uczestnikami RSI opierają się na zasadzie wymiany, a nie podległości (RSI jest typowym przykładem układu sieciowego). Wobec tego sposób zarządzania RSI musi być różny od metod tradycyjnych. Potrzebne są rozwiązania promujące współpracę, otwartość i elastyczność relacji pomiędzy różnymi instytucjami. Wynika to stąd, że żaden uczestnik RSI nie posiada ani kompetencji, ani zasobów wystarczających do samodzielnego i strategicznego zarządzania i koordynowania systemem. Należy podkreślić rolę samorządu regionalnego w rozwoju procesów innowacyjnych w regionie. Do podstawowych zadań samorządu, wspierających procesy innowacyjne w regionie należą:

- uwzględnienie rozwoju RSI w strategii rozwoju regionalnego;
- tworzenie odpowiednich warunków współpracy pomiędzy instytucjami regionalnymi;
- inicjowanie analiz regionalnego potencjału innowacyjnego;
- poznawanie kultury innowacji i uczenia się;
- stosowanie innowacyjnych rozwiązań w zarządzaniu regionem;
- uczestnictwo w różnych programach wspierających innowacyjność;
- współorganizowanie spotkań przedstawicieli nauki, biznesu i organizacji wspierających¹⁵.

Instytucje RSI, ich potencjalne zasoby, rola i główne problemy zostały przedstawione w tabeli 1.

Tab. 1: Instytucje RSI – potencjalne zasoby, rola i główne problemy.

Typ instytucji	Zasób	Rola	Główne problemy
Władze regionalne	Moc decyzyjna (samorząd – prowadzenie intraregionalnej polityki rozwoju, formułowanie strategii rozwoju; wojewoda – „głos rządu”	• Wspieranie i tworzenie sieci innowacyjnych na poziomie strategicznym (koordynacja, makrozarządzanie i networking) • Wytwarzanie korzystnego klimatu dla	• Niski budżet i ograniczone kompetencje • Groźba upolitycznienia polityki rozwoju • Niska świadomość znaczenia polityki i problematyki innowacyjnej • Ograniczona wiedza dotycząca nowych metod wspierania procesów innowacyjnych

¹⁵ M. Miedziński, *Koordynacja procesów innowacji...*

Typ instytucji	Zasób	Rola	Główne problemy
	Wiedza (<i>know-why</i>) Kapitał: środki z budżetu państwa, dochody własne	- działań innowacyjnych - Uwzględnienie znaczenia rozwoju RSI w strategii rozwoju regionalnego - Stosowanie innowacyjnych rozwiązań w zarządzaniu regionem	Opór przed przejściem od układu hierarchicznego do układu sieciowego instytucji regionalnych
Instytucje edukacyjno-badawcze	Wiedza (<i>know-why</i>)	- Wprowadzanie na rynek wysoko wykształconej siły roboczej (wzbogacenie kapitału ludzkiego regionu) - Promowanie postaw innowacyjnych i umiejętności pracy w zespole - Promowanie szkoleń	- Słabe dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku - Bardzo słabe powiązania uniwersytet – przedsiębiorstwo
Instytuty badawcze	Wiedza (<i>know-why</i> i <i>know-how</i> – potencjał innowacyjny)	- Wytwarzanie innowacji i nowych technologii odpowiadających na faktyczne potrzeby rynku (współpraca z firmami prywatnymi) - Adaptacja i modyfikacja innowacji i technologii sprowadzanych z zewnątrz	- Niski budżet - Słabe dostosowanie działalności do faktycznych potrzeb rynku (dominujący model podażowy)
Firmy prywatne (szczególnie firmy technologiczne)	Wiedza (<i>know-how</i> – potencjał produkcyjny i innowacyjny – szczególnie rola małych firm technologicznych)	- Adaptacja, wytwarzanie i wdrażanie innowacji do zarządzania i produkcji - Wprowadzanie nowych produktów na rynek - Współpraca z instytutami badawczymi (np. staże pracowników, wspólne projekty)	- Trudności związane z rozpoczęciem działalności gospodarczej - Faktyczny brak kredytów na przedsięwzięcia innowacyjne o podwyższonym ryzyku
Instytucje finansowe i kredytowe	Kapitał (kredyty)	Udostępnienie kredytów dla firm i przedsięwzięć innowacyjnych (często o podwyższonym ryzyku)	- Niski kapitał do dyspozycji (minimalna gotowość udzielania kredytów) - Instytucje słabo rozwinięte organizacyjnie
Regionalne Centrum Innowacji	Wiedza (<i>know-who</i>) Kapitał (dostęp do programów)	Networking (wspieranie tworzenia sieci innowacyjnych) – codzienna koordynacja	Nieistnienie odpowiednich instytucji lub niska efektywność ich działania (często spełnianie funkcji nieadekwatnych do charakteru instytucji)

Typ instytucji	Zasób	Rola	Główne problemy
	pomocowych)	- procesów wymiany informacji i konsultacji pomiędzy różnymi uczestnikami RSI (szczególnie na linii instytucje naukowo-badawcze – biznes) - Tworzenie i uzupełnianie bazy danych o potrzebach instytucji RSI i nowych dostępnych technologiach (tu: koordynacja kontaktów wyspecjalizowanych centrów transferu technologii z innymi uczestnikami RSI)	Brak doświadczenia i rozpowszechnionych wzorców działania

Źródło: M. Miedziński, *Koordynacja procesów innowacji na przykładzie polskiego województwa*, Warszawa 2001, s. 13.

Duże znaczenie dla rozwoju innowacji mają władze regionalne. Aby władze regionalne mogły pełnić w procesach innowacyjnych należną im rolę, powinny być wyposażone w instrumenty wpływania na kształtowanie RSI.

Koordynacją funkcjonowania RSI powinny zająć się instytucje wspierające. Do tych instytucji należy zaliczyć Regionalne Centrum Innowacji¹⁶.

PODSUMOWANIE

Współpraca uczestników procesów innowacyjnych w polskich regionach jest bardzo słabo rozwinięta. Działania instytucji wspierających są nieefektywne lub nieadekwatne do roli, jaką powinny wypełniać. Koordynacja procesów innowacji w praktyce nie istnieje.

Budowa i funkcjonowanie RSI wymaga długotrwałych, kompleksowych i konsekwentnych działań ze strony wielu instytucji regionalnych i ogólnopństwowych. Rolę lidera – inicjatora tworzenia RSI powinien przyjąć samorząd terytorialny. Samorząd powinien podjąć się również strategicznego zarządzania i koordynowania RSI.

Priorytetowymi działaniami samorządu terytorialnego wspierającymi procesy innowacyjne w regionie powinno być:

1. Uwzględnienie rozwoju RSI w strategii rozwoju regionalnego.
2. Prowadzenie intraregionalnej polityki innowacyjnej, wyrażającej się w:

¹⁶ A. Kukliński, *Regionalne systemy...*, s. 28.

- tworzeniu lepszych warunków współpracy pomiędzy instytucjami regionalnymi;
- wspieraniu i współtworzeniu instytucjonalnych sieci innowacyjnych oraz koordynacji, makrozarządzaniu i networkingu na poziomie strategicznym;
- inicjowaniu analiz regionalnego potencjału innowacyjnego;
- stosowaniu innowacyjnych rozwiązań w zarządzaniu regionem w związku z przejściem do układu sieciowego;
- wspieraniu instytucji wspierających (np. Regionalnych Centrów Innowacji);
- uczestnictwie w programach zagranicznych wspierających innowacyjność;
- współorganizowaniu spotkań i stałych for regionalnych przedstawicieli nauki, biznesu i organizacji wspierających (np. regionalne targi innowacji).

Samorządy powinny sformułować i prowadzić konsekwentną intraregionalną politykę innowacyjną. Działania te wymagają potencjału innowacyjnego również ze strony instytucji samorządowych jak również zdolności do działań ponad podziałami politycznymi i instytucjonalnymi.

Doświadczenia regionów europejskich wskazują na korzyści płynące z wykorzystania doświadczeń innych regionów i zewnętrznych ekspertów zarówno na etapie badań, jak i w procesie formułowania strategii rozwoju innowacyjnego regionu.

Codzienna koordynacja i monitoring procesów innowacyjnych jest zadaniem instytucji wspierających (np. Regionalne Centra Innowacji). Istnieje potrzeba koordynacji procesów uczenia się i innowacji na poziomie regionalnym.

SUMMARY

REGIONAL SYSTEMS OF INNOVATIONS

The article presents a theoretical concept of regional systems of innovation. The author discusses the innovation potential of a region and conditions of its development. Moreover, the author shows the relations between the participants of regional systems of innovation and the role of a local government in the development of innovation processes in a region. The author emphasises that local governments should formulate and carry on consistent and intra-regional innovation policy.

LITERATURA

1. H.J. Bralczyk [i in.], *Regional Innovation Systems. Designing for the Future – REGIS*, raport końcowy, DG XII – Science., Research and Development, 1998.
2. Ph. Cooke, K. Morgan, *The Associational Economy: Firms, Regions and Innovation*, Oxford University Press, Oxford 1998.
3. W. Grudzewski, I. Hejduk, *Wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw*, „Organizacja i Kierowanie” 2000, nr 3.
4. U. Hilpert, *Archipelago Europe – Islands of Innovation. Synthesis Raport*, Program Monitor-Fast, maj 1992 r.
5. M. Huczek, *Mechanizm rozwoju innowacyjności w Rosji*, „Finanse, Zarządzanie, Inżynieria” 1997, nr 1.
6. M. Miedziński, *Koordinacja procesów innowacji na przykładzie polskiego województwa. Aspekty instytucjonalne Regionalnych Systemów Innowacji*, [w:] *Gospodarka oparta na wiedzy jako wyzwanie dla Polski*, pod red. A. Kuklińskiego, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2001.
7. K. Moszkowicz, *Polityka innowacyjna w krajach wysoko rozwiniętych*, AE we Wrocławiu, Wrocław 1995.
8. A. Ochojski, B. Szczupak, T. Zieliński, *Regionalne środowisko przedsiębiorczości. Problematyka badawcza*, [w:] *Przedsiębiorczość i konkurencyjność a rozwój regionalny*, pod red. A. Klasika, AE w Katowicach, Katowice 2006.
9. E. Okoń-Horodyńska, *Jak budować regionalne systemy innowacji*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w Gdańsku, Warszawa 2000.
10. K. Poznańska, *Uwarunkowania innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Warszawa 1998.
11. R. Ratti i in., *The Dynamics of Innovative Regions*, Ashgate, Aldershat 1997;
12. J. Targalski, *Regionalny system innowacji – Małopolska*. Prace z zakresu przedsiębiorczości i zarządzania, Kraków 1999.
13. K. Waśniewski, *Innowacyjność w przedsiębiorstwie a jego współpraca z dostawcami*, „Przegląd Organizacji” 2001, nr1.